Bakgrund

Naturcentrum AB har fått i uppdrag att utföra en biologisk utredning inom det utpekade området. Utredningen behandlar området Vägga 1:7 i Kungshamn, Sotenäs kommun, där ett tiotal tomter planeras. Området i stort utgörs av tomtmark, vägar och vägkanter samt ett stycke naturmark med öppna och lövskogstäckta delar i och kring ett gammalt stenbrott.

Naturcentrum AB har inventerat området, med fokus på skyddsvärda naturtyper och naturvårdarter (se vidare metodik i BILAGA) av fåglar, kärlväxter, lavar och mossor, samt i förekommande fall insekter.

Naturvärdesbedömningen har utförts med hjälp av en femgradig värdeskala som till väsentlig del bygger på naturvärdesinventering enligt NVI[1] motsvarande NVI fält och detalj – se metodik i BILAGA.

Området besöktes vid två tillfällen, under slutet av maj och början juni 2018. Uppgifter om naturtyper, skyddsvärda arter och naturtyper har sökts i Artportalen[2]. Rödlistade arter anges enligt aktuell rödlista[3]. Mer intressanta arter anges även med kursiverat, vetenskapligt namn första gången de nämns i texten.

Resultat – sammanfattning

Inventeringsområdet Vägga 1:7 består av ett sammanhängande, ca 1,6 ha stort, område vid Vägga öster om Kungshamn. Markerna är huvudsakligen kalkfattiga och därför är floran och faunan tämligen artfattig och innehåller främst vanliga arter. Området är relativt kuperat och innehåller en mosaik av mindre bergbranter, hällmarksytor och äldre stenbrott, men innefattar också några hus med omkringliggande trädgårdar, en grusväg samt ett stycke strandremsa.

Vägga-området innehåller flera olika naturtyper och de flesta de flesta bedöms har vissa eller påtagliga naturvärden (klass IV eller klass III), de lägre klasserna i vår bedömningsskala. I naturinventeringsmetodiken för NVI (se fotnot) anges högsta klassen som ”mycket höga naturvärden – klass I” och den näst högsta klassen ”höga naturvärden – klass II”. Detta motsvarar nyckelbiotopklass/ekologiskt särskilt känsliga områden enligt PBL och MB. I sådana högt värderade områden finns ovanliga naturtyper och ofta förekommer många olika rödlistade arter. Inga sådana områden finns inom de utpekade delarna. Ca 1/3 av området utgörs av tomtmark, hus, vägar och parkeringsplatser med lägre värden.

I lövskogspartiet (delområde 5) finns fyra medelgrova ekar (ca 60-70 cm i diameter) som bedöms ha vissa naturvärden. Här finns också något som tolkas som rester av en gammal stenmur (gärdesgård – dock ej biotopskydd).

I hällmarkerna i områdets centrala del häckar ett par stenskvättor. Utmed infartsvägen till området finns en fin bergbrant med utvecklad lav- och mossflora (dock inga naturvårdsarter). Utmed infartsvägen finns skalgrus vilket avtecknar sig i floran som här är rikare. I delområde 8, i den södra delen av området, ner mot havet, finns översilade hällmarker, men frånvaron av kalkhaltigt material i marken gör såväl kärlväxt- som kryptogamfloran relativt trivial.

Skyddsvärda arter. Det finns inga noteringar om rödlistade arter från området i ArtPortalen (sökning 20180528) och vi har heller inte funnit några sådana arter, förutom alm (CR) och ask (EN), under de två fältbesöken. Alm och ask är fortfarande vanliga trädslag men deras förekomst i Sverige hotas av olika sjukdomar.

---

[1] Swedish Standards Institute 2014. *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*. – Svensk Standard SS 199000:214
[2] www.artportalen.se – sökning 20180427
[3] ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Beskrivning av delområden (se karta)

Delobjekt ID: Vägga 1
Naturtyp: vägkant med skalgrus
Areal: 225 m².
Beskrivning: artrik och av skalkalk påverkad kärlväxtflora utmed vägen. Många kalkkrävande växter t ex blåeld, blodnäva, rockentrav, lundtrav, stor femfingerört, rödklint, gullklöver, bockrot, getrams, stinknäva, brudbröd och luddhavre.
Naturvårdsarter: –.
Naturvärdesklass: 3 – påtagliga naturvärden (kalkpåverkad och artrik flora)
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 2
Naturtyp: bergbrant utmed vägen
Areal: 430 m².
Beskrivning: bergbrant intill vägen med hedartad växtlighet. Tämligen sparsamt med lav- och mossflora, men några enstaka exemplar av korallav *Sphaerophorus globosus* indikerar hög luftfuktighet.
Naturvårdsarter: –.
Naturvärdesklass: 3 – påtagliga naturvärden (skuggig bergbrant).
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 3 a och b
Naturtyp: stenbrott (igenväxande).
Areal: 1 730 m²
Beskrivning: Området utgörs av två områden med stora ansamlingar av gammal brytsten av granit. Numera är området mestadels (främst den norra delen) igenväxt med lövskog (ask, asp, rönn m m). Lite fuktigt parti i 3 b med sälg, harkål, bergdunört och vänderot.
Naturvårdsarter: –.
Naturvärdesklass: 4 – vissa naturvärden (blockmarker).
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 4
Naturtyp: öppen granithäll
Areal: 760 m².
Beskrivning: delområdet utgörs av öppna hällmarker och är beläget mellan två områden med stenbrytning. I bergssprickor växer asp och rönn. Lokalt finns ett tunt jordtäcke och arter som rödven, vårbrodd och gräslök.
Naturvårdsarter: stenskvätta (varnande fåglar ≈ häckning).
Naturvärdesklass: IV – vissa naturvärden (lavrika släta berghällar).
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 5

Naturtyp: blandlövskog/ädellövskog

Areal: 2 975 m².

Beskrivning: Ett större sammanhängande område med lövskog/lövträd i varierande åldrar. I den västra delen finns ett par bergbranter med mer risartad fältskikt och asp, ek och rönn. I de lägre liggande delarna växer ek (varav fyra medelgrova ekar/se karta), asp, ask (EN), alm (CR), sälg m fl trädslag. I buskskiktet märs hagtorn, asksly, kaprifol och liguster. På en av ekarna växer lönnlav *Bacida rubella* och *B. subincompta*.

Naturvårdsarter: –.

Naturvärdesklass: 3 – påtagliga naturvärden (lövskog med medelgrova ekar och ädellöv).

Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 6

Naturtyp: skogsglänta (husgrund?)

Areal: 325 m².

Beskrivning: En liten skogsglänta i den norra delen av området, mot bebyggelsen. Avbryts mot norr av en liten brant. Den öppna ytan har ett lite rikare fältskikt än övriga platser och vilken kan förklaras av att förekomsten av kalkrikt skalgrus. Här finns bl a rikligt med kungsmynta, lundtrav och knylhavre. I brynen mot delområde 5 växer ask, lönn, rönn, lönn och ek. Ett par exemplar av borst-nejlika, en trädgårdsrymlimg eller kvarleva, växer också på platsen.

Naturvårdsarter: –.

Naturvärdesklass: 3 – påtagliga naturvärden (flora).

Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 7

Naturtyp: lövskogsbryn (ädellövskog)

Areal: 610 m².

Beskrivning: liten bergbrant med lövträd av ek, björk och ask (EN)..

Naturvårdsarter: –.

Naturvärdesklass: IV – vissa naturvärden (ädellöv).

Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 8

Naturtyp: öppna hällmarker, buskage.

Areal: 1 630 m².

Beskrivning: Buskage samt gräsmarker och översilade klipphällar ner mot havet. Ansluter till villa-tomter med gräsmattor. Lokalt finns riklug förekomst av vit fetknopp. På översilade ytor växer slank-lav *Collema flaccidum* och sipperlav *Dermatocarpon miniatum*.

Naturvårdsarter: –.

Naturvärdesklass: IV – vissa naturvärden (översilade hällmarker).

Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 9

Naturtyp: lövbryn (ädellöv).

Areal: 510 m².

Beskrivning: liten sluttning (mellan två villatomter) med ädellövträd av ask och alm.
Naturvårdsarter: stenskvätta (varnande fåglar ≈ häckning).
Naturvärdesklass: IV – vissa naturvärden (ädellöv)
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Delobjekt ID: Vägga 10
Naturtyp: öppen skalgrusmark
Areal: 145 m².
Beskrivning: liten yta med naket skalgrus och tämligen rik flora utmed stig. Mjuknäva, lundtrav, kungsljus, blodnäva.
Naturvårdsarter: –.
Naturvärdesklass: 3 – påtagliga naturvärden (skalgrus).
Skydd-, planer och dokumentation: –.

Bergbranten (delområde 2). I bildens högra sida skyltas delområde 1. Foto: Svante Hultengren, juni 2018.

Några ekar varav en medelgrov växer i delområde 5. Foto: Svante Hultengren, juni 2018.

Foto mot väster och de översilade klipphällarna i delområde 8. Foto: Svante Hultengren, juni 2018.

Skalgrus i delområde 10. Foto: Svante Hultengren, juni 2018.

Karta

Undersökt område (röd avgränsning) samt delområden.

Bilaga – Metodik

Inventeringen utfördes enligt *Svensk Standard SS 19 90 00*. Detta innebär identifiering av geografiska områden med positiv betydelse för biologisk mångfald, samt bedömning av deras betydelse. Områden av positiv betydelse för biologisk mångfald avgränsades och beskrevs som naturvärdesobjekt. Naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald bedömdes enligt en skala i tre naturvärdesklasser enligt figur nedan.

Med biologisk mångfald avses; ”mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.”

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1 Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2 Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Figur. Naturvärdesklasser.

Naturvärdesinventering enligt Svensk Standard SS 19 90 00 kan utföras med olika detaljeringsgrad. Inventeringen genomfördes i detta fall med *detaljeringsgrad detalj*. Det innebär att redovisningen omfattar naturvärdesobjekt med en yta av 10 m² eller mer samt linjeformade objekt med en minsta längd av 10 m och 0,5 m bredd.

Förarbete

För att identifiera potentiella naturvärdesobjekt flygbildtolkades hela inventeringsområdet. Relevant information om biologiska bevarandevärden och naturvårdsintressen eftersöktes från följande källor:

- Länsstyrelsen i Västra Götalands *WebbGIS*
- Naturvårdsverkets *Skyddad natur*
- Skogsstyrelsens *Skogens pärlor*
- Jordbruksverkets databas *TUVA.*
- ArtDatabankens databaser, utdrag av rödlistade, skyddade och fridlysta arter samt sökning i Artportalen.

Fältinventering

Fältinventering genomfördes genom att hela inventeringsområdet genomströvades. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald.

Limniska naturtyper bedömdes främst utifrån vad som gick att observera från land och vad som sedan tidigare varit känt genom andra informationsskällor. Marina naturtyper har inte behandlats i denna inventering.

Naturvårdsarter

Med naturvårdsart avses art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig själv är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Bland naturvårdsarterna har rödlistade arter och skyddade arter särskild betydelse. Naturvårdsarter kan, men behöver inte, tillhöra en eller flera olika kategorier enligt nedan.

Med *rödlistad art* menas art som enligt den internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier inte bedöms ha långsiktigt livskraftig population i Sverige utan löper risk att försvinna från landet. Rödlistade arter delas in i olika hotkategorier. NT= Nära hotad, VU = sårbar, EN = starkt hotad, CR = Akut hotad och RE = nationellt utdöd. Rödlistade arter markeras med någon av ovanstående hotkategorier efter artnamnet.

Med *skyddad art* eller *fridlyst* avses art som omfattas av förbud enligt 4–9 §§ Artskyddsförordningen, med följande förtydligande som finns i Naturvårdsverkets handbok (Naturvårdsverket 2009): ”Även om alla fågelarter omfattas bör arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet.” Skyddade arter markeras med (§) efter artnamnet.

Skogsstyrelsen har tagit fram en förteckning över arter som indikerar miljöer med höga naturvärden i skog – *signalarter i skog*. Art som tillhör denna kategori markeras med (S) efter artnamnet. Arter som enligt Skogsstyrelsens förteckningar har lågt signalvärde i den aktuella regionen har inte beaktats.

Arter som bedöms uppfylla definitionen för naturvårdsart men som inte tillhör någon av ovanstående kategorier redovisas med NV efter artnamnet.

Övrigt om arter

Inventering av arter syftar till att med rimlig säkerhet utgöra underlag för naturvärdesbedömning samt avgränsning av naturvärdesobjekt och landskapsobjekt. Det innebär att det kan finnas fler naturvårdsarter, rödlistade arter och skyddade arter utöver de som påträffats och redovisats. För att med större säkerhet konstatera eller utesluta om vissa arter finns eller inte finns i ett område krävs normalt upprepade, specialiserade, artinriktade och fördjupade inventeringar.